duiding

Inventaris Onroerend erfgoed in een nieuw jasje

duiding

Online grasduinen in inventaris en beeldbank van Vlaamse erfgoedobjecten

27 JUNI 2019 – LAATST BIJGEWERKT OM 4 APRIL 2020 15:54

Hoe zoek je online naar onroerend erfgoed in Vlaanderen? Dat kan op verschillende manieren. Het agentschap Onroerend Erfgoed biedt meerdere tools aan die het een makkelijk klusje maken voor onderzoekers, journalisten of geïnteresseerde leken. De belangrijkste ervan, de Inventaris Onroerend Erfgoed, kreeg onlangs een radicale update. Een andere tool, de Beeldbank, is splinternieuw! Wat deze instrumenten precies doen, en hoe ze werken, legt het agentschap hieronder uit.

Wat is het?

Het inventariseren van het Vlaamse erfgoed, in het begin enkel bouwkundig, begon zo'n vijftig jaar geleden. Het doel was een dynamische wetenschappelijke inventaris, waarop de overheid haar beslissing kon baseren om bepaalde gebouwen te gaan beschermen als monument. Met de imposante boekenreeks 'Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen' werd een gedrukte, geografische gids aangeboden voor het architecturale patrimonium in de Vlaamse steden en dorpen. Sinds het verschijnen van het eerste boekdeel in 1971, over het arrondissement Leuven, heeft "De Inventaris", zoals hij bij Vlaamse erfgoedonderzoekers doorgaans bekendstaat, een hele weg afgelegd. In de loop der jaren werd de eenzijdige focus op bouwkundig erfgoed achterwege gelaten, en kwamen er deelinventarissen bij voor landschappen, voor tuinen en parken, voor oorlogsrelicten, voor varend erfgoed, voor bomen …

In 2009 ging de inventaris digitaal. De gloednieuwe online databank, waarin de verschillende deelinventarissen afzonderlijk te doorzoeken waren, werd voorzien van een heel uitgebreide thesaurus. De inventaris bleek al gauw een populair werkinstrument bij erfgoedonderzoekers en werd dankbaar gebruikt door iedereen die geschiedkundige info zocht over een bepaald relict. Tien jaar later bevat de Inventaris Onroerend Erfgoed meer dan 90.000 erfgoedobjecten: herenhuizen, fabrieken, bunkers, boomgaarden, gedenkstenen, boten, historische landschappen, archeologische sites, … De lijst van erfgoedobjecten is nooit af. Ze blijft verder groeien en evolueren, om steeds het meest actuele beeld te geven van al wat onroerenderfgoedwaarde heeft in Vlaanderen.

molen.landschap.graandorsen_OnroerendErfgoedfotoKrisVandevorst.jpg

Deze wetenschappelijke inventaris vormt nog steeds de basis van verder erfgoedonderzoek. Hieruit kunnen later onder meer beschermingen, of andere juridische bepalingen zoals vaststellingen, voortkomen. Daarom creëerde men een aparte module voor items waaraan zo'n juridisch besluit gekoppeld is, de zogenaamde aanduidingsobjecten. Je zou kunnen zeggen dat de lijst met aanduidingsobjecten het resultaat is van het wetenschappelijk onderzoek dat het agentschap Onroerend Erfgoed doet op de inventaris van erfgoedobjecten. Het verschil met een gewoon erfgoedobject is dat je als eigenaar van een beschermd of vastgesteld object een aantal rechten en plichten hebt. Zo is er de zorgplicht en het recht op bepaalde financiële steun, maar bijvoorbeeld ook het recht op een afwijking van de energieprestatienormen. Dit deel van de inventaris is afzonderlijk te doorzoeken. Het bevat fiches met concrete info over de erfgoedwaarden en de juridische bepalingen omtrent dit item, en een rechtstreekse link naar de fiche van het erfgoedobject.

Achter de schermen

In 2019 is het alweer hoog tijd voor vernieuwing. Een radicale update achter de schermen en een facelift aan de voorzijde maken van de Inventaris Onroerend Erfgoed een vernieuwende en performante tool. De nieuwe online databank is er één van het geïntegreerde type. Men stapte af van het gebruik van afzonderlijke datasets voor verschillende types erfgoed. Dit zorgde in het verleden weleens voor versnipperde zoekresultaten.

Een voorbeeld. Een pastorie kan verschillende types van erfgoed omvatten: het gebouw zelf, afzonderlijke bomen in de tuin, en de tuin als een aangelegd geheel. Vroeger werd het gebouw in de inventaris bouwkundig erfgoed opgenomen, de bomen in de deelinventaris van houtige beplantingen met erfgoedwaarde, en de tuin in de deelinventaris van historische tuinen en parken. Een zoektocht naar de dorpspastorie leverde dus drie verschillende fiches op, die elk hun eigen info bevatten, maar in vele gevallen grotendeels overlapten. Voortaan geeft het zoekresultaat slechts één fiche, waarin alle erfgoedtypes opgenomen zijn.

Hoe ziet het eruit?

Elk erfgoedobject in Vlaanderen heeft een fiche met een benaming, de locatie, de huidige juridische status, de historiek, een wetenschappelijke beschrijving en één of meerdere foto's. In de rechterkolom vind je de bijhorende thesaurustermen terug, waarop kan doorgeklikt worden. Aangezien het hier om een wetenschappelijke inventaris gaat, is de fiche uiteraard voorzien van een bibliografie. Interessant voor wie nog meer info wil! Bovenaan de pagina staat een interactief kaartje dat de locatie en afbakening van het erfgoed in kwestie duidelijk weergeeft. Je kan er de basislaag wijzigen, of erop klikken om het reeds gekende Geoportaal te openen. Daar kan je op een grote kaart al het naburige erfgoed zichtbaar maken per categorie, en info bekijken over beschermingen, juridische vaststellingen of beheerplannen. Vanuit dit Geoportaal kan je met een simpele muisklik weer terugkeren naar de inventaris.

kapel.landschap_OnroerendErfgoedfotoKrisVandevorst.jpg

Een grote meerwaarde van de website zit in de koppeling van de inventaris aan de splinternieuwe Beeldbank. Vanuit de opgeknapte viewer kan je doorklikken naar de Beeldbank, waar je een foto kan downloaden in verschillende formaten, ook in hoge resolutie. Veel van deze beelden maken gebruik van het open-data-principe, waardoor je ze kosteloos mag gebruiken, mits vermelding van de herkomst en de maker. Wie liever anders te werk gaat, kan ook rechtstreeks in de Beeldbank gaan grasduinen via het uitgebreide zoeksysteem. Momenteel wordt nog gewerkt aan een aparte fotolaag op het Geoportaal, voor een nog betere totaalervaring. De lancering van de Beeldbank en vernieuwde inventaris waren de ideale aanleiding om meteen ook een pak nieuwe foto's aan te bieden. Analoog archiefmateriaal uit de jaren 1970, 80 en 90 werd gedigitaliseerd en ter beschikking gesteld. Momenteel staat de teller op ongeveer 275.000 foto's, maar dat aantal zal snel groeien.

Het erfgoed in Vlaanderen is enorm divers en uitgebreid, en dat wordt mooi duidelijk in de nieuwe Inventaris Onroerend Erfgoed. Je kan de Inventaris evenals de Beeldbank online terugvinden. Wil je meteen geografisch zoeken, dan kan dat via het Geoportaal. Alle applicaties zijn ook terug te vinden op de homepage van het agentschap Onroerend Erfgoed.

VILT vzw

Bd Simon Bolivar 17
1000 Bruxelles

Contact

M • info@vilt.be

Volg ons op:

screenreader.visit us on our facebook page: https://www.facebook.com/vilt.nieuws/
screenreader.visit us on our linkedin page: https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/
screenreader.visit us on our instagram page: https://www.instagram.com/vilt.nieuws
screenreader.visit us on our x page: https://x.com/vilt_nieuws
screenreader.visit us on our bluesky page: https://bsky.app/profile/viltnieuws.bsky.social

---

© 2026 VILT vzw, all rights reserved |
Privacy policy
Copyright
Cookie Policy